

Statens vegvesen

Høringsinstansene
(se vedlagte liste)

Behandlerenhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Jon Andresen - 22073559

Vår referanse:
2010/041742-072

Deres referanse:

Vår dato:
29.05.2012

Høringsnotat om forslag til midlertidig endring av aldersgrense for lærlinger til bussfaget

1. Høringens hovedinnhold

Etter samtykke fra Samferdselsdepartementet legger Vegdirektoratet med dette fram forslag til midlertidige endringer i forskrift om grunnutdanning og etterutdanning for yrkessjåfører, 16. april 2008 nr. 362 (yrkessjåførforskriften) og i forskrift om trafikkopplæring og førerprøve m.m, oktober 2004 nr. 1339.

I brev fra Samferdselsdepartementet 22. juni 2011 ble Vegdirektoratet bedt om å legge til rette for et prøveprosjekt med lavere aldersgrense for elever innen transportfag i videregående skole, slik at de også kan inngå lærekontrakt for å bli bussjåfør på lik linje med elever innen godstransport. For å tilpasse dagens opplæringsordning innen transportfag til å omfatte buss, så må alder likestilles for både gods og persontransport.

Dette betyr at dagens nedre aldersgrense for å føre buss foreløpig senkes midlertidig for disse lærlingene. Siden dette er et prøveprosjekt så vil resultatene bli evaluert etter en tre års periode blant annet med tanke på hvorvidt denne aldersgrensen skal være en permanent løsning for lærlingene. Likeledes vil resultatene være en del av grunnlaget i vurderingen for hvorvidt man i framtiden skal senke den generelle aldersgrensen for persontransport.

2. Historikk

Yrkessjåførdirektivets artikkel 5 gir medlemsstatene adgang til å sette ned aldersgrensen for kjøring med buss på nasjonalt område. Det presiseres at dette er en valgfrihet direktivet gir medlemsstatene, og ikke en plikt.

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Telefon: 02030
Telefaks: 22 07 37 68
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfare 6A
0667 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

I høringsnotatet til yrkessjåførforskriften av 10. oktober 2006 (del A, s 33) uttalte Vegdirektoratet følgende:

"Aldersgrenser for bussførere

Direktivets artikkel 5 gir medlemsstatene adgang til å sette ned aldersgrensen for kjøring med buss på nasjonalt område. Det presiseres at dette er en valgfrihet direktivet gir medlemsstatene, og ikke en plikt. Mer konkret innebærer dette en adgang til å sette ned aldersgrensen for å føre minibuss og buss til 18 år, forutsatt at sjåføren har ervervet bevis for yrkessjåførkompetanse, og at kjøringen skjer innenfor en radius på 50 km. For kjøring utover denne radius kan aldersgrensen nedsettes til 20 år. For kjøring uten passasjerer kan aldersgrensen nedsettes til 18 år.

Vegdirektoratet har som følge av dette mottatt en rekke henvendelser fra utdanningsmyndigheter og bussnæringen der vi bes om å vurdere en slik nedsettelse av alderkravet. En slik nedsettelse vil etter deres mening bidra til bedre rekrutteringen til bussnæringen. Dagens alderskrav til førerkort for buss (21 år) passer for eksempel ikke inn i forhold til eksisterende løp fram mot videregående skoles løp fram mot fagbrevet. Vegdirektoratet har ikke funnet å ville foreslå en senking av alderen for bussførerkort på nåværende tidspunkt. Tiden vi har til rådighet for gjennomføringen av direktivet har vært relativt knapp, og denne problemstillingen er kompleks.

Spørsmålet om senking av aldersgrensen for bussførere var det som i størst grad engasjerte høringsinstansene i 2006. Forbund og organisasjoner gikk stort sett inn for at Norge burde benytte seg av adgangen til å senke aldersgrensen for bussførere. Samtlige av disse mente likevel at en senking bare skal skje på vilkår av at vedkommende person deltar i et fagopplæringsløp (deltar i en lærlingordning). Disse høringsinstansene begrunner i hovedsak sitt standpunkt med behovet for økt rekruttering til bussbransjen, for eksempel ved at flere lærlinger velger buss. Disse instansene synes også å mene at enn senking ikke vil gå ut over trafikksikkerheten, og at det til og med kan være gunstig for holdninger og ferdigheter at elevene starter sin tungbilopplæring tidlig.

En noe mer spredt gruppe av aktører var skeptiske til eller gikk i 2006 mot en slik senking av aldersgrensen. Hovedbegrunnelsen synes å være at modenhet er viktig for å være en sikker sjåfør og at mindre modne bussjåførere kunne få trafikksikkerhetsmessige uheldige utslag.

Det synes imidlertid å være stor enighet mellom partene om at dersom aldersgrensen settes ned, så skal det bare skje for de som er i et fagopplæringsløp (med videregående skole og læretid i bedrift).

3. Bakgrunnen for dagens forslag

Det har helt fram til i dag vært stadige samtaler mellom Samferdselsdepartementet, Vegdirektoratet, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene hvorvidt man av rekrutteringshensyn bør senke den nedre aldersgrensen for bussjåførere som i dag er på 21 år.

I de siste to til tre år har bransjen gitt stadige tilbakemeldinger om at rekrutteringen til bussjåføreryrket må økes og at senking av aldersgrensene vil være et godt tiltak for å få til dette. Med bakgrunn i møter mellom Samferdselsdepartementet og Vegdirektoratet i januar og februar 2011, innkalte Vegdirektoratet representanter fra arbeidsgiver- og

arbeidstakerorganisasjonene til møte for nok en gang å høre deres syn på tiltak som kunne være aktuelle for å øke rekrutteringen til bussnæringen. De fleste mente at senking av aldersgrensen var et nødvendig grep, men noen aktører var skeptiske med tanke på trafikksikkerheten. Argumentasjon og holdninger var de samme som partene ga uttrykk for i 2006, likeledes enigheten omkring fagopplæringsløpet.

I brev fra Samferdselsdepartementet 22. juni 2011 ble så Vegdirektoratet bedt om å legge til rette for et prøveprosjekt med lavere aldersgrense for elever innen transportfag i videregående skole.

Formålet med et prøveprosjekt innenfor regulerte rammer er å få erfaringsmateriale som vil kunne være nyttig for vurderingen av en eventuell lavere aldersgrense for bussførere generelt. Lavere aldersgrense for bussjåfører kan være et mulig virkemiddel for å fremme rekruttering til bussjåføreryrket, selv om det imidlertid knytter seg usikkerhet til de trafikksikkerhetsmessige konsekvensene av et slikt tiltak.

Alle landslinjene som tilbyr transportfag har stilt seg positive til deltakelse.

Utdanningsdirektoratet har ikke hatt innvendinger til at Vegdirektoratet planlegger, organiserer og behandler et prøveprosjekt i samarbeid med den enkelte fylkeskommune. Det er derfor besluttet at dette er Vegdirektoratets prosjekt med deltakelse av Utdanningsdirektoratet.

Det er flere vilkår for å innvilge forsøk, blant annet at forsøket må være tidsavgrenset og må evalueres. Det er særlig viktig å merke seg kravet om evaluering og rapportering. Etter at forsøket er gjennomført skal det sendes rapport til Utdanningsdirektoratet og fylkesmannen i eget fylke. Utdanningsdirektoratet har ansvaret for den nasjonale evalueringen av forsøkene.

4. Gjeldende rett i Norge

Tabellen viser gjeldende rett i dag og etter innføring av 3. førerkortdirektiv i 2013. Det er anledning til å sette en lavere aldersgrense etter yrkessjåførforskriften enn hva førerkortforskriften angir. Dette betyr at vi har anledning til å fastsette lavere aldersgrenser for førere innen persontrafikk enn hva bestemmelsene i dagens yrkessjåførforskrift angir.

	Privat kjøring		Yrkesmessig kjøring i henhold til yrkessjåførforskriften	
	Minstealder i dag	Minstealder i henhold til 3. førerkortdirektiv	Med komprimert grunnutdanning (140timer)	Med fullstendig grunnutdanning (280 timer)
CI	18 år	18 år	18 år	18 år
CIE	18 år	18 år	18 år	18 år
C	18 år	21 år	21 år	18 år
CE	18 år	21 år	21 år	18 år
DI	21 år	21 år	21 år	21 år
DI E	21 år	21 år	21 år	21 år
D	21 år	24 år	23 år	21 år
DE	21 år	24 år	23 år	21 år

Etter yrkessjåførdirektivet har vi anledning til å sette en nedre aldersgrense på 18 for å føre alle tunge kjøretøy på nasjonalt område.

Allikevel er det begrensinger i adgangen til å føre buss i en alder av 18 år. Sjåføren kan bare utøve persontransport i rute oppad begrenset til 50 kilometer med kjøretøy som krever førerett i klassene D og DE. Dette er en begrensning fram til sjåføren fyller 20 år.

I Norge ønsker vil nå å benytte oss av denne anledningen ved å senke aldersgrensen for elever innen transportfag i videregående skole til 18 år med begrenset kjørelengde på 50 km fram til sjåføren fyller 20 år.

Vi kjenner til at Sverige har innført en tilsvarende aldersgrense for lærlinger.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget er initiert av noen videregående skoler og bransjen i samråd med Samferdselsdepartementet. Kostnadene vil bli inndekket i de videregående skolars budsjetter. For Vegdirektoratet vil de administrative konsekvensene være nedenstående regelendringer, og for Politidirektoratet vil det medføre merarbeid i forhold til utstedelse av kjøretillatelse for de elever dette gjelder, jf. punkt 7.

6. Forslag til endringer

Vegdirektoratet sender herved ut på høring forslag til nødvendige endringer av nedenstående to forskrifter og vi ber om innspill til følgende endringer:

16. april 2008 nr. 362 Forskrift om grunnutdanning og etterutdanning for yrkessjåfører (yrkessjåførforskriften)

Disse er:

§ 8 Fullstendig grunnutdanning, alle rettigheter

§ 8 andre ledd endres og skal lyde:

Person som har oppnådd yrkessjåførkompetanse på bakgrunn av 280 timer grunnutdanning og bestått prøve kan *med førerett i klassene*

- a. C1, C1E, C og CE utføre godstransport fra fylte 18 år.
- b. D1, D1E, D og DE utføre persontransport fra fylte 21 år.

§ 8 nytt tredje ledd skal lyde:

Person som har bestått fagprøve og yrkessjåførsamen innen persontransport kan fra fylte 20 år utføre transport i Norge med kjøretøy i klasse D1, D1E, D eller DE. Slik transport kan også utføres av fører med godkjent lærekontrakt etter § 5 fra og med 18 år for klassen D1 og D1E. Tilsvarende kan fører som har fylt 18 år og innehar førerett i klassene D eller DE, utføre persontransport i rute oppad begrenset til 50 km rutelengde eller kjøre uten passasjerer.

1. oktober 2004 nr. 1339 Forskrift om trafikkopplæring og førerprøve m.m

§ 2-1 Krav til elev under øvingskjøring

§ 2-1 første punktum endres og skal lyde:

Øvingskjøring må ikke finne sted tidligere enn to år før det tidspunkt eleven etter sin alder kan få førerett for den aktuelle kjøretøygruppe etter forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. *eller yrkessjåførforskriften av 16. april 2008 nr. 362* jf. vegtrafikkloven § 26 annet ledd.

§ 2-1 Femte ledd endres og skal lyde:

For øvingskjøring i klassene C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D og DE kreves det at eleven har førerett i klasse B. Kravet om førerett i klasse B gjelder ikke for elever i det offentlige skoleverk som gjennomgår yrkesopplæring i samsvar med *yrkessjåførforskriften av 16. april 2008 nr. 362* forutsatt at eleven har gjennomført trafikal grunnkurs. Disse elevene kan også starte supplerende øvingskjøring ved godkjent trafikkskole.

7. Annet

Politidirektoratet vil gi dispensasjon som enkeltvedtak fra alderskravet på 20 år i yrkestransportlova § 37 c for erverv av kjøreseddel for de elevene i den videregående skole som velger en utdanning som bussjåfør. Hver elev må søke om dispensasjon fra alderskravet slik at det ikke er tale om å gjøre generelt unntak fra alderskravet for en ubestemt gruppe.

Høringsfristen settes til **20. juni 2012**.

Høringsdokumentene er også tilgjengelige på www.vegvesen.no/horinger. Hørings svar kan sendes Vegdirektoratet skriftlig eller pr. e-post til firmapost@vegvesen.no.

Trafikant- og kjøretøyavdelingen
Med hilsen

Bodil Rønning Dreyer
direktør

Bente Skjetne